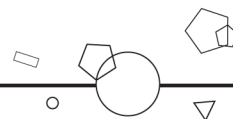

Høringsuttalelse

Gjelder høring	Forskrifter om rammeplan for lærerutdanninger trinn 8-13
Til	Kunnskapsdepartementet
Fra	Senter for IKT i utdanningen
Deres referanse	12/3854
Vår referanse	2012/108
Kopi	Kunnskapsdepartementet v/ Opplæringsavdelingen
Dato	30.11.2012

Høringssvar til forskrifter om rammeplan for lærerutdanninger trinn 8-13

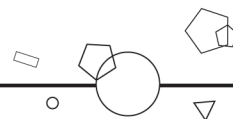
Senter for IKT i utdanningen takker for invitasjonen til å komme med innspill til høringen om nye rammeplaner for lærerutdanninger trinn 8-13.

Med grunnlag i sitt mandat har Senter for IKT i utdanningen (heretter referert til som "IKTsenteret") gjort en vurdering av hvorvidt forslaget til ny rammeplan ser ut til å ivareta en *profesjonsfaglig digital kompetanse* i nye lærerutdanninger for trinn 8-13. Det er forespeilet at de nasjonale retningslinjene vil være et viktig styringsvirkemiddel som supplerer og utdyper forskriften. Vi har derfor vurdert forslag til forskrift sammen med de foreliggende retningslinjene i våre innspill til forskrift og merknader.

Generelle kommentarer

Digitale verktøy, medier og ressurser har gitt nye muligheter for å tilegne seg kunnskap, men forutsetter på den andre siden en viss grad av kompetanse for å delta som arbeidstaker og borger i vårt teknologipregede samfunn. Ulike digitale verktøy er blitt naturlige og ofte foretrukne arbeidsverktøy i de stadig flere yrker, og bidrar til å forbedre måten vi organiserer og gjennomfører ulike arbeidsoppgaver. Til tross for relativt høyt teknologibruk i utdanningssektoren er det fortsatt store utfordringer med å tilpasse arbeidsformer som utnytter teknologiens muligheter, og fremmer elevenes digitale kompetanse.

Formuleringer som eksplisitt synliggjør og erkjenner kompetansebehov som holder trinn med denne delen av samfunnsutviklingen er bortimot fraværende i forskriftsforslagene, og bare unntaksvis uttrykt direkte i nasjonale retningslinjer. Forventninger til utvikling av lærernes profesjonsfaglige digitale kompetanse fremstår dermed veldig utydelig. Både erfaringer fra skolesektoren og innføring av

ny rammeplan for grunnskolelærerutdanningene tilsier at mange fortsatt *ikke* tolker forskriften og lokale læreplaner i tråd med forskriftens intensjoner for digital kompetanse. Vi mener derfor at forslaget til forskrift åpner for at institusjoner som ønsker det kan tilby et utdanningsløp som ikke tilrettelegger for utvikling av studentenes profesjonsfaglige digitale kompetanse. Slik vi ser det vil forslaget til forskrifter ikke sikre at studentene får en oppdatert, relevant og utviklingsorientert tilnærming til profesjonen.

IKTsenteret mener at ulike sider av digital kompetanse, enten eksplisitt eller gjennom merknader, må presiseres og settes tydelige krav til på ett eller flere punkter i forskriften. Dette vil være nødvendig for å sikre en overordnet helhetsforståelse av hva den profesjonsretta digitale kompetansen innebærer. Det vil også medføre økt bruk av digitale verktøy i lærerutdanningen, og dermed indirekte støtte opp under flere av kravene til læringsutbytte på en effektiv måte.

Senter for IKT i utdanningen vil med dette legge fram flere konkrete endringsforslag. Forslag til endringer i forskriften er fremhevet i tekstbokser, hvor ny tekst er understreket og i kursiv.

Kommentar og endringsforslag til §1 Virkeområde og formål

Kommentar til samtlige forskriftsforslag:

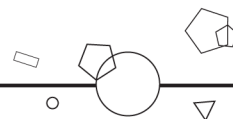
Som nevnt har den teknologiske utviklingen de siste årene medført store endringer i kompetansebehovene i arbeidslivet. IKTsenteret mener dette bør tydeliggjøres i formålsbeskrivelsen for å understreke hvordan utdanningene skal være samfunnsorienterte, relevante og praksisretta.

Vi ser at de ulike forskriftsforslagene har ulike formuleringer under denne paragrafen, og foreslår at det tas inn en formulering som også tydeliggjør skolens rolle for å utdanne borgere for en tid hvor økende teknologibruk er en sterk premissleverandør for samfunnsutviklingen.

Kommentar og endringsforslag til §2 Læringsutbytte

Kommentar til samtlige forskriftsforslag:

IKTsenteret mener at læringsutbyttebeskrivelsene både hver for seg og samlet er for vage til å sikre kandidatens profesjonsfaglige digitale kompetanse. Evalueringerⁱ viser at det fortsatt er store forskjeller på hva slags grunnleggende digitale ferdigheter studentene kommer inn i utdanningen med. Selv om det er planlagt endringer i grunnskolens læreplanverk på dette områdetⁱⁱ, vil det fortsatt ta lang tid

før en kan forutsette at studentene har en tilfredstillende plattform av digital grunnkompetanse å bygge på. Erfaringer fra GLU-implementeringenⁱⁱⁱ tilsier at vi heller ikke kan forutsette at det med de overordnede beskrivelsene om eksempelvis ferdigheter i tolkning av læreplanverk og bruk av pedagogiske metoder ligger klare nok føringer til å vektlegge kandidatens behov for profesjonsfaglig digital kompetanse. Et viktig moment her er mangel på læringsutbyttebeskrivelser som sikrer studentene opplæring i å utvikle elevenes grunnleggende ferdigheter som plattform for livslang og flerfaglig læring. Basert på det kunnskapsgrunnlaget vi har om lærerutdanningene frykter vi at forslaget til forskrift heller ikke vil sikre studentene en utdanning som gir dem grunnleggende kompetanse i fagdidaktisk bruk av IKT i undervisning og vurdering.

Vi har også merket oss at det heller ikke i de nasjonale retningslinjene for lektor- og PPU-utdanningene finnes læringsutbyttebeskrivelser som setter krav til studentenes kompetanse i oppøving av elevenes grunnleggende ferdigheter i fagene. En slik nedtoning av dette gjennomgående og overordnede målet for grunnopplæringen står ikke i samsvar med de politiske signaler og faglige anbefalinger om styrking av dette elementet i denne delen av grunnopplæringen.

Senteret mener derfor at **profesjonsfaglig digital kompetanse, herunder kunnskap om grunnleggende ferdigheter** må omtales eksplisitt i forskriftens krav til læringsutbytte. Det må også understrekes gjennom merknader at profesjonsfaglig digital kompetanse skal tolkes inn i flere av læringsutbyttebeskrivelsene.

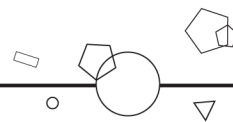
For å sikre at kandidatene får kjennskap til hvordan man kan arbeide med grunnleggende ferdigheter på fagets egne premisser, må dette framkomme tydelig i forskriften. IKTsenteret foreslår derfor et nytt punkt under "Ferdigheter" i §2 som omtaler dette:

Ferdigheter:

Kandidaten kan identifisere og arbeide systematisk med grunnleggende ferdigheter i fagene.

For å sikre at kandidatene får tilegnet seg fagdidaktisk digital kompetanse, som setter dem i stand til å designe læringsforløp og bruke egnede vurderingsformer i digitale læringsomgivelser, bør ferdigheter i didaktisk bruk av bruk av digitale verktøy tydeliggjøres i forskriften.

Høringsuttalelse

Vi foreslår derfor følgende endring i læringsubyttebskrivelsene under Ferdigheter i §2^{iv}, supplert med utdyping i merknad til forskrift:

(Kandidaten) -kan planlegge, gjennomføre og reflektere over undervisning og vurdering basert på forsknings- og erfaringsbasert kunnskap, samt ferdigheter i fagdidaktisk bruk av digitale verktøy.

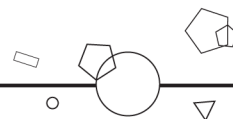
(Kandidaten) -kan på et selvstendig og faglig grunnlag bruke ulike verktøy, samt varierte arbeidsmetoder og relevante metoder fra forskning og faglig utviklingsarbeid til å differensiere og tilpasse opplæring i samsvar med gjeldende læreplanverk, og skape motiverende og inkluderende læringsmiljø.

Innspill til merknad for §2:

I overnevnte punkt bør det fremkomme av merknad til forskriften hva som skal forstås med "(arbeids-)metoder", jamfør tidligere nevnte undersøkelser som viser at mange ikke har sett nødvendigheten av å endre arbeidsformer for å oppfylle læreplanverkets krav til grunnleggende digitale ferdigheter på dette nivået. I merknaden bør man få frem at dette også forutsetter kunnskap om metoder som muliggjøres med digitale læringsomgivelser. IKTsenteret mener "verktøy" må nevnes og utdypes eksplisitt i merknadene for å tydeliggjøre at man også i teoretisk undervisning må benytte et bredt spekter av pedagogiske og faglige verktøy for å understøtte læringsmål i læreplanverket, -herunder digitale verktøy. Det bør også presiseres at det med "digitale verktøy" må forstås både digitale enheter, programvare, medier og interaktive læringsressurser.

Kommentar og endringsforslag til §4 Nasjonale retningslinjer, kjennetegn og programplan

IKTsenteret mener at de nasjonale retningslinjene er sentrale for å sikre at studentene ved ulike institusjoner får et likeverdig og helhetlig utdanningstilbud, og som holder et kvalitativt høyt nivå. Vi mener derfor at det bør stilles krav til å begrunne og informere studentene og andre interessenter dersom studietilbudet har vesentlige avvik fra den nasjonale kvalitetsnormen, som retningslinjene er tenkt å være. IKTsenteret foreslår følgende ny formulering til §4 Nasjonale retningslinjer, kjennetegn og programplan:

Vesentlige avvik fra de nasjonale retningslinjene skal begrunnes, og omtales i programplanene.

IKTsenteret har ingen konkrete endringsforslag til de øvrige paragrafer i forskriften.

Oslo, 30.11.12

Trond Ingebretsen
Direktør

Lene Karin Wiberg
Seniorrådgiver

ⁱ Egeberg, G., et al. (2012). Monitor 2011. Skolens digitale tilstand. Oslo: Senter for IKT i utdanningen.

ⁱⁱ Utdanningsdirektoratet har med grunnlag ti oppdragsbrev 42-2011 utviklet et rammeverk for

ⁱⁱ Utdanningsdirektoratet har med grunnlag ti oppdragsbrev 42-2011 utviklet et rammeverk for grunnleggende ferdigheter og påstartet et arbeid med revisjon av læreplaner i gjennomgående fag med hensikt å styrke disse. <http://www.udir.no/Lareplaner/Forsok-og-pagaende-arbeid/Lareplangrupper/Rammeverk-for-grunnleggende-ferdigheter/>

ⁱⁱⁱ Ref E Munthe m fl 2012, Følgegruppens rapport nr 2

^{iv} Vi har notert oss at disse punktene går igjen i de ulike rammeplanene, men med noe variasjon i formuleringene. Vi mener at vårt innspill til innskutte begrep kan brukes for alle rammeplanene.